

**UCHWAŁA NR XXI/253/2016
RADY MIEJSKIEJ W SUWAŁKACH**

z dnia 29 czerwca 2016 r.

w sprawie przyjęcia Programu Działań na Rzecz Seniorów na lata 2016 - 2020 w Mieście Suwałki

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446) oraz art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163, poz. 693, poz. 1045, poz. 1058, poz. 1240, poz. 1310, poz. 1359, poz. 1607, poz. 1830 i poz. 1893 oraz z 2016 r. poz. 195) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Działań na Rzecz Seniorów na lata 2016 - 2020 w Mieście Suwałki stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Suwałk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej w
Suwałkach

Zdzisław Przelomiec

Załącznik
do Uchwały Nr XXI/253/2016
Rady Miejskiej w Suwałkach
z dnia 29 czerwca 2016 r.

**PROGRAM
DZIAŁAŃ NA RZECZ SENIORÓW
NA LATA 2016 - 2020
W MIEŚCIE SUWAŁKI**

	SPIS TREŚCI	
I.	WPROWADZENIE	3
II.	METODOLOGIA TWORZENIA PROGRAMU	5
III.	DIAGNOZA	6
	III. 1 Ludność w Polsce	6
	III. 2 Ludność w województwie podlaskim	7
	III. 3 Ludność w Suwałkach	9
IV.	OCENA SYTUACJI	11
	IV. 1 Miejsce zamieszkania najstarszych mieszkańców Suwałk	11
	IV. 2 Suwalska pomoc społeczna dla seniorów	11
	IV. 3 Świadczenia medyczne	13
V.	AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA SUWAŁSKICH SENIORÓW	14
	V. 1 Suwalska Rada Seniorów w Suwałkach, ul. Ciesielska 15	14
	V. 2 Suwalskie Centrum Inicjatyw Senioralnych	15
	V. 3 Klub Seniora	15
	V. 4 Program „Aktywny Senior”	15
	V. 5 Zajęcia sportowo – rekreacyjne	16
	V. 6 Strona www.seniorzy.pogodnesuwalki.pl ; Profil Suwalskiej Rady Seniorów Facebook	16
	V. 7 „Suwalski Poradnik Bezpiecznego i Pogodnego Seniora”	16
	V. 8 Inne przykładowe formy aktywności	16
	V. 9 Organizacje pozarządowe i inne podmioty i działające na rzecz suwalskich seniorów	17
VI.	OBSZARY PRIORYTETOWE/PROBLEMOWE	17
	VI. 1 Zdrowie, profilaktyka zdrowotna i aktywność fizyczna	18
	VI. 2 Bezpieczeństwo i pomoc społeczna	19
	VI. 3 Udział Seniorów w życiu społecznym	20
	VI. 4 Komunikacja i integracja międzypokoleniowa	20
VII.	MISJA, CELE PROGRAMU, KIERUNKI DZIAŁAŃ	21
	VII. 1 Misja	21
	VII. 2 Cele Programu i kierunki działania	21
VIII.	PLANOWANI REALIZATORZY PROGRAMU	32
IX.	FINANSOWANIE PROGRAMU	32
X.	KOORDYNACJA, MONITORING I EWALUACJA REALIZACJI PROGRAMU	32

I. WPROWADZENIE

W Polsce od kilkunastu lat obserwowany jest proces zmian struktury demograficznej, który charakteryzuje się rosnącym udziałem osób starszych w populacji ogółem. Dane i prognozy demograficzne wskazują, że polskie społeczeństwo będzie w najbliższych dziesięcioleciach starzeć się bardziej intensywnie – szybciej nawet niż społeczeństwa Europy Zachodniej. Niesie to za sobą nowe, niełatwe do podjęcia wyzwania, wynikające z konieczności szerszego uwzględnienia seniorów we wszystkich sferach życia. Można wręcz mówić o geriatryzacji codzienności, związanej z coraz powszechniejszym udziałem osób starszych we wszystkich obszarach aktywności.

Wzrost liczby seniorów wymaga podejmowania działań mających na celu wprowadzenie ułatwień dla ich funkcjonowania w społeczeństwie, a także stworzenia nowej oferty ukierunkowanej na tę grupę wiekową. Niezbędne jest więc zdefiniowanie potrzeb zarówno seniorów, jak i ich rodzin/opiekunów.

Zmiany demograficzne oparte na starzeniu się społeczeństwa powodują potrzebę opracowania i wdrożenia, jako ukierunkowanej polityki senioralnej w mieście Suwałki, **Programu Działań na Rzecz Seniorów na lata 2016-2020 w Mieście Suwałki**, zwany dalej "Programem". Program przewidziano na pięć lat, gdyż tylko działania kompleksowe i odpowiednio długookresowe realizowane mają szansę przynieść trwałe efekty dla poprawy sytuacji suwalskich seniorów. Odbiorcami Programu są osoby w wieku senioralnym.

W literaturze starość określana jest jako faza życia oraz pewien etap w życiu człowieka: *Za początek starości na ogół przyjmuje się 60. lub 65 rok życia, często równoznaczny z osiągnięciem wieku emerytalnego. Ludzie starzy są złożoną niejednorodną grupą nie tylko pod względem stanu zdrowia, ale także sytuacji społeczno-ekonomicznej i życiowej, sprawności fizycznej bądź psychicznej, dlatego też często okres starości dzieli się na podokresy, wyróżniając starość wczesną (60 - 74 lat), późną (75 – 89 lat), oraz bardzo późną zwaną długowieczną, powyżej 90. roku życia).*¹

Zamierzeniem Programu jest skierowanie oferty działań do wszystkich wymienionych grup wiekowych seniorów mający na celu tworzenie warunków do przedsięwzięć promujących ich aktywność, poczucie bezpieczeństwa oraz określaniu zadań mających na celu przystosowanie infrastruktury do potrzeb i możliwości osób starszych. Ma również na celu zmianę sposobu postrzegania seniorów przez społeczeństwo, w szczególności dzieci i młodzież.

Program będzie realizowany w latach 2016-2020, zakłada integrację i koordynację działań różnego typu podmiotów działających na rzecz suwalskich seniorów. Swym zasięgiem obejmie teren Miasta Suwałki.

¹ B. Tobiasz-Adameczyk, M. Brzyska, Wybrane aspekty socjologiczne wieku starszego. "Świat Problemów" 2011, nr 11 s. 5

Stworzenie ram **Programu Działań na Rzecz Seniorów w Mieście Suwałki na lata 2016-2020** podyktowane jest koniecznością korelacji zapisów programu z kierunkami strategicznymi określonymi w aktualnie obowiązujących dokumentach rządowych, wspólnotowych, strategiach wojewódzkich i Miasta Suwałk, tj. z:

- Rządowym Programem na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020. Cel główny, *poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną.*
- Założeniami Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020. Cel polityki senioralnej w Polsce – *wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych.*
- Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020. Zakres działań w obszarze osób starszych określa Cel strategiczny 3. *Jakość życia* oraz cele operacyjne: 3.1. *Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych*, cel operacyjny 3.2. *Poprawa spójności społecznej*, cel operacyjny 3.3. *Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego.*
- Strategią Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020, która jest dokumentem nadrzędnym wyznaczającym kierunki i zakres działań w obszarze osób starszych w województwie podlaskim, które zapisane są w obszarze strategicznym II. *Wypełnianie funkcji rodziny – rodziny z osobami zależnymi, bezpieczeństwo.*

Szczegółowe cele i kierunki działań wobec osób starszych na terenie województwa podlaskiego wskazane są w:

- Programie pomocy społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w województwie podlaskim na lata 2014-2018, którego celem głównym jest *poprawa jakości i warunków życia osób i rodzin z terenu województwa podlaskiego, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych.*
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałk do roku 2020. *Cel strategiczny 2. Poprawa warunków życia. Cel operacyjny 2.5 działania: wdrażanie programu wsparcia i aktywizacji seniorów, wdrażanie działań opieki długoterminowej. Cel strategiczny 3. racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych i ład przestrzenny. Cel operacyjny 3.1 działanie: zwiększanie dostępności przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych ruchowo.*

Wykaz najczęściej użytych skrótów w programie:

DPS „Kalina” – Dom Pomocy Społecznej „Kalina”

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

NGO – Organizacje Pozarządowe oraz Kościelne osoby prywatne i prowadzone przez nie jednostki organizacyjne

NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

PWSZ – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Suwałkach

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

SRS – Suwalska Rada Seniorów

ZOZ – Zakłady Opieki Zdrowotnej

II. METODOLOGIA TWORZENIA PROGRAMU

Program działań na rzecz seniorów na lata 2016-2020 w Mieście Suwałki jest kolejnym aktem prawa miejscowego, mającym na celu ukierunkowanie polityki senioralnej w Mieście Suwałki, beneficjentami którego są najstarsi mieszkańcy naszego Miasta. W dniu 15 października 2015 r. Zarządzeniem Nr 377/2015 Prezydent Miasta Suwałk powołał **Zespół do spraw opracowania suwalskiego programu na rzecz osób starszych na lata 2016-2020.**

W jego skład weszli przedstawiciele instytucji oraz organizacji pozarządowych realizujących działania na rzecz środowiska senioralnego w Mieście Suwałki. Zespół tworzyło 11 osób, a jego przewodniczącą została Zastępca Prezydenta Miasta Suwałk – Ewa Beata Sidorek.

Lp.	Nazwisko i imię	Instytucja
1.	Sidorek Ewa Beata	Urząd Miejski w Suwałkach
2.	Iwanicka-Skowerenda Agnieszka	Podlaski Oddział Wojewódzki NFZ w Białymstoku
3.	Łapińska Bożena	Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach
4.	Sowulewska Jadwiga	Suwalska Rada Seniorów przy Prezydencie Miasta Suwałk
5.	Łabudź Teresa	Zarząd Oddziału Okręgowego Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Suwałkach
6.	Rudnik Honorata	Urząd Miejski w Suwałkach
7.	Szyszko Agnieszka	Urząd Miejski w Suwałkach
8.	Jaśkiewicz Krystyna	Dom Pomocy Społecznej „Kalina” w Suwałkach
9.	Milewska Jadwiga	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
10.	Prelewicz-Ceran Iwona	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach
11.	Szczęsna Dorota	Urząd Miejski w Suwałkach

Prace nad Programem rozpoczęły się w grudniu 2015 roku i były kontynuowane podczas kolejnych roboczych spotkań Zespołu.

Udział w pracach nad Programem przedstawicieli środowisk ściśle związanych ze sprawami osób starszych w mieście Suwałki pozwolił dokonać kompleksowej analizy problemów oraz potrzeb osób starszych, wypracować cele i kierunki działania.

W przedmiotowym programie uwzględnione zostały:

- założenia do projektu Programu na rzecz osób starszych w województwie podlaskim na lata 2016-2020, w pracach którego udział brało czterech przedstawicieli Suwałk,
- rekomendacje wypracowane przez uczestników warsztatów podczas debaty - seminarium pn. „*Aktywność nie idzie na emeryturę. Suwalski samorząd i Suwalska Rada Seniorów wobec problemów starzejącego się społeczeństwa lokalnego*”, która odbyła się 11 grudnia 2015 roku w PWSZ w Suwałkach.

III. DIAGNOZA

Procesy demograficzne związane ze starzeniem się ludności cechują się coraz większą dynamiką. W ostatnich latach wskaźnik starzenia się w Polsce z roku na rok wzrasta. Obecnie procesy ludnościowe charakteryzują się również spadkiem przyrostu naturalnego.²

III. 1 Ludność w Polsce

Według przewidywań GUS liczba osób w wieku powyżej 65 roku życia zwiększy się w roku 2035 do 8,35 mln, co stanowić będzie 23% ogólnej populacji kraju. Relacja osób pracujących i niepracujących ulegnie przy tym znacznemu pogorszeniu. W 2035 roku na 1000 osób w wieku produkcyjnym będzie przypadać średnio 736 osób w wieku nieprodukcyjnym, a w 2060 roku już 1070 takich osób. Aż tak znaczne obniżenie proporcji będzie miało poważne skutki dla wzrostu gospodarczego.

Poniższa tabela obrazuje prognozę Polski do 2035 roku według płci w wieku produkcyjnym.

Tabela 1. Prognoza ludności Polski wg płci do 2035 r.

Rok	Ogółem (w tys.)	Mężczyźni (w tys.)	Kobiety (w tys.)
2015	38.419,0	18.592,6	19.826,4
2020	38.137,8	18.460,5	19.677,3
2025	37.741,5	18.272,4	19.469,0
2030	37.185,1	18.001,7	19.183,4
2035	36.476,8	17.663,0	18.813,7

ŹRÓDŁO: Opracowanie własne na podstawie Ludność według płci stan w dniu 31 XII GUS

Powyższa tabela wskazuje, iż w Polsce będzie następował systematyczny spadek liczby mieszkańców. Według prognoz GUS w 2035 r. w porównaniu do 2015 r. roku w Polsce ubędzie 1.942,2 tys. mieszkańców. W prognozowanym okresie kobiety będą stanowiły ponad połowę ogółu mieszkańców Polski, w 2035 r. będą stanowiły prawie 51,58%.

Poniższa tabela obrazuje prognozę Polski do 2035 roku według płci w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Prognoza ludności Polski w wieku poprodukcyjnym wg płci do 2035 r.

Rok	Ogółem (w tys.)	Mężczyźni 65+ (w tys.)	Kobiety 60+ (w tys.)
2015	7.380,3	2.295,0	5.085,3
2020	8.367,9	2.762,7	5.605,2
2025	8.996,7	3.170,6	5.826,1
2030	9.289,1	3.333,8	5.655,3
2035	9.621,7	3.419,8	6.201,9

ŹRÓDŁO: Prognoza ludności na lata 2008-2035. GUS

Na podstawie prognozy GUS można wywnioskować, że najwyższy wzrost osób starszych w Polsce będzie miał miejsce w latach 2015 – 2020, w tym czasie przewiduje się wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym o ponad 987 tysięcy, czyli o 13,4%.

² Rocznik Demograficzny 2013

W skali całego społeczeństwa liczba osób starszych w roku 2020 stanowić będzie ponad 22%, w 2025 r. – 24%, w 2030 r. – 25%, w 2035 r. – 26%.

Z powyższej tabeli wynika, że w kolejnych latach wśród osób w wieku poprodukcyjnym dominować będą kobiety. W roku 2015 stanowić będą prawie 68,9% ludności w wieku emerytalnym, a w 2035 roku prawie 64,5%.

III. 2 Ludność w województwie podlaskim

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2011 roku wykazały, że w dniu 31 marca 2011 roku ludność faktycznie zamieszkała w województwie podlaskim liczyła 1202,4 tys. osób, co stanowiło 3,1% ogółu ludności kraju, tj. o 0,1% mniej niż w roku 2002. Pod względem liczby mieszkańców województwo podlaskie uplasowało się na 14 miejscu w Polsce. Mniejszą liczbę zanotowano tylko w województwie polskim i lubelskim.

Tabela 3. Liczba ludności wg płci w województwie podlaskim (w tys.) na podstawie wyników spisów

Spis wg stanu na dzień:	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
20.05.2002 r.	1208,6	591,3	617,3
31.03.2011 r.	1202,4	586,8	615,5

Źródło: Strategia polityki społecznej województwa podlaskiego do roku 2020. ROPS w Białymstoku

W ogólnej licznie mieszkańców nieznacznie przeważały kobiety, które w 2011 roku stanowiły 51,2% ogółu ludności województwa podlaskiego (w 2002 r. – 51,1%). Współczynnik feminizacji zwiększył się nieznacznie – na 100 mężczyzn przypadało 105 kobiet, podczas spisu w 2002 roku – 104 kobiety.

Tabela 4. Ludność województwa podlaskiego w wieku poprodukcyjnym z podziałem na płeć w latach 2005 - 2012

Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2005	199.540	68.093	131.447
2007	202.583	68.392	134.191
2009	206.921	67.676	139.245
2011	212.932	67.914	145.018
2012	216.967	68.832	148.135

Źródło: Strategia polityki społecznej województwa podlaskiego do roku 2020. ROPS w Białymstoku.

W roku 2012 w województwie podlaskim zamieszkiwało ogółem 216.967 osób w wieku poprodukcyjnym. Z powyższej tabeli wynika, że w roku 2012 w stosunku do roku 2005, liczba ludności w omawianej kategorii wiekowej wzrosła o 17.427 osób (o 8,7%). Mężczyźni stanowili 31,7%, zaś kobiety 68,3% ogółu ludności w wieku poprodukcyjnym (w roku 2011 stosunek ten wynosił odpowiednio – 32% i 68%).

III. 2.1 Prognoza demograficzna na lata 2014-2050 dla województwa podlaskiego

Tabela 5. Prognoza demograficzna na lata 2014-2050 dla województwa podlaskiego

Województwo podlaskie	2013 r.	2035 r.	2050 r.
Liczba ludności w dniu 31.XII	1 195,0 tys.	1 092,5 tys. w stosunku do 2013 r. spadek o 102,5 tys.	982,3 tys. w stosunku do 2013 r. spadek o 212,6 tys.
Udział ludności województwa w ogólnej liczbie ludności kraju	3,1 %	3,0%	2,0%
Ludność wg miejsca zamieszkania	39,6% wieś 60,4% miasto	39,3% wieś 60,7% miasto	39,6% wieś 60,4 % miasto
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-1,3	-4,6	-6,9
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej	15,4%	26,1%	35,1%
Przeciętne trwanie życia	K - 82,3 M - 73,2	K - 85,8 M - 79,0	K - 88,4 M - 82,6

Źródło: Prognozy ludności na lata 2013–2050 dla województw (w podziale na część miejska i wiejska), GUS

W województwie podlaskim prognozuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców do 2050 r., przy czym w podobnym tempie będzie zmniejszać się liczba ludności w miastach i na wsi.

Przez cały czas objęty prognozą utrzymywać się będzie ujemny przyrost naturalny, wystąpią także niekorzystne zmiany w strukturze ludności.

Prognozuje się, że liczba ludności zarówno miast, jak i wsi w województwie podlaskim w 2050 r. będzie o 17,8% mniejsza niż w 2013 r.

Województwo podlaskie jest jednym z trzech województw, w których proces starzenia się społeczeństwa przebiegać będzie najszybciej. W 2050 r. wiek środkowy (mediana wieku) wyniesie 55,1 roku, tj. o 2,6 roku więcej niż dla Polski ogółem.

W województwie podlaskim w latach 2013 – 2050 liczba osób w wieku 65 lat i więcej zwiększy się o ok. 88% do 344,4 tys., a osób w wieku 80 lat i więcej wzrośnie prawie trzykrotnie tj. do 120,8 tys., przy czym odsetek tych osób w regionie będzie jednym z największych w kraju.

Przewiduje się zjawisko podwójnego starzenia się społeczeństwa - zwiększania się udziału liczby ludności w wieku 80 lat i więcej w liczbie ludności w wieku 65 lat i więcej. W województwie podlaskim na taką tendencję wpłyną zmiany w miastach, w których odsetek osób 80-letnich i starszych wśród ludności w wieku 65 lat i więcej wzrośnie z 26,1% w 2013 r. do 35,9% w 2050 r., podczas gdy na wsi zmniejszy się z 34,3% do 33,8%.

III. 3 Ludność w Suwałkach

Na terenie Miasta Suwałki, podobnie jak w województwie i całym kraju, od kilkunastu lat obserwowany jest proces zmiany struktury demograficznej, którego cechą jest rosnący udział osób starszych w populacji ogółem.

III. 3.1 Struktura wiekowa mieszkańców Suwałk

Tabela 6. Ludności Suwałk ogółem, z podziałem na płeć, osób do 18 r. ż. ruchu i przyrostu naturalnego, w latach 2012– 2014

Lata	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Osoby do 18.roku życia	Ruch naturalny urodzenia/zgony	Przyrost naturalny
2012	69.404	33.250	36.154	14.906	679/470	209
2013	69.317	33.151	36.166	14.761	631/550	81
2014	69.316	33.127	36.189	15.060	609/539	70

Źródła: RAPORTY o stanie miasta Suwałki, 2013, 2014, 2015 i GUS

Na koniec 2014 roku ogólna liczba ludności wyniosła 69.316 osób i zmniejszyła się w stosunku do roku 2012 o 88 osób.

W latach 2012 – 2014 w Suwałkach sukcesywnie zmniejsza się liczba mężczyzn, natomiast liczba kobiet sukcesywnie rośnie. Liczba mężczyzn w tym okresie zmniejszyła się o 123 osoby, a kobiet wzrosła o 35 osób.

Osoby do 18. roku życia w 2014 r. stanowiły 21,73% ogółu mieszkańców i był to najwyższy wskaźnik w ostatnich trzech latach (w 2012 – 21,48%, w 2013 r. – 21,29%).

Od 2012 roku odnotowano zmniejszającą się sukcesywnie liczbę urodzeń. Liczba zgonów ma tendencję wzrostowo - spadkową.

W obszarze przyrostu naturalnego odnotowano dodatni bilans pomimo zmniejszania się rok rocznie tego wskaźnika.

Na przestrzeni lat 2006 – 2014 liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn wynosiła 109.

Tabela 7. Struktura wiekowa w latach 2012 -2014 mieszkańców Suwałk

Lata	Liczba ludności ogółem	w. przed-produkcyjny	% ogółu ludności	w. produkcyjny	% ogółu ludności	w. po-produkcyjny	% ogółu ludności	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
2012	69. 404	13. 692	19,73	45. 911	66,15	9. 801	14,12	51,2
2013	69. 317	13. 371	19,30	45. 742	66,00	10. 204	14,72	51,5
2014	69. 316	13. 165	19,00	45. 467	65,60	10. 684	15,40	51,3

Źródło: RAPORTY o stanie miasta Suwałki, 2013, 2014, 2015

Z powyższej tabeli wynika, że w 2014 roku 15,40% ogółu mieszkańców Suwałk stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym – 10.684 osoby. Wskaźnik ten ma tendencję wzrostową. Natomiast liczba mieszkańców Suwałk w wieku przedprodukcyjnym każdego roku maleje. Wskaźnik ten ma tendencję spadkową przy stałej tendencji wzrostowej ludności w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym waha się – raz ma tendencję wzrostową, raz spadkową.

III. 3.2 Prognozy demograficzne dla Miasta Suwałk

Tabela 8. Prognoza ludności Suwałk ogółem i z podziałem na płeć do 2035 r.

Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2015	69.184	33.053	36.131
2020	68.643	32.717	35.926
2025	67.850	32.261	35.589
2030	66.715	31.644	35.071
2035	65.170	30.840	34.330

ŹRÓDŁO: Opracowanie własne na podstawie Ludność według płci i funkcjonalnych grup wieku, stan w dniu 31.XII na lata 2013-2050. GUS

W mieście Suwałki prognozuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców do 2035 r., Prognozuje się, że liczba ludności Suwałk w 2050 r. będzie o 5,8% mniejsza niż w 2015 r. W latach 2015 – 2035 liczba mieszkańców Suwałk zmniejszy się o 4.014 osób, w tym 2.213 mężczyzn i 1.801 kobiet, przy czym największy spadek będzie dotyczył mężczyzn i będzie wynosił prawie 6,7% tej populacji, liczba kobiet spadnie o prawie 4,99%.

Tabela 9. Prognoza ludności Suwałk w wieku poprodukcyjnym z podziałem na płeć do 2035 r.

Rok	Ogółem (w tys.)	Mężczyźni 65+	Kobiety 60+
2015	10.553	3.153	7.400
2020	12.141	3.722	8.419
2025	14.085	4.857	9.228
2030	15.537	5.812	9.725
2035	16.066	6.245	9.821

ŹRÓDŁO: Opracowanie własne na podstawie Ludność według płci i funkcjonalnych grup wieku, stan w dniu 31 XII na lata 2013-2050. GUS

W 2015 r. 15,25% ogółu mieszkańców Suwałk stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym – 10.553 osoby.

Prognozuje się, że w liczba mieszkańców Suwałk w wieku poprodukcyjnym będzie systematycznie rosła.

Prognozuje się, że liczba ludności Suwałk w wieku poprodukcyjnym w 2035 r. wzrośnie o 5.513 osób, tj. o 52,2% w porównaniu do 2015 r.

W 2035 roku liczba mieszkańców Suwałk w wieku poprodukcyjnym będzie stanowiła prawie 24,7% ogółu mieszkańców Suwałk, przy czym 15,1 % ogółu mieszkańców będą stanowiły kobiety, zaś mężczyźni prawie 9,6% ogółu suwalczan.

Wydłużająca się przeciętna długość życia, przy jednoczesnym spadku liczby urodzeń, sprawia, że w perspektywie najbliższych dwudziestu kilku lat nastąpi gwałtowny proces starzenia się ludności, zwłaszcza kobiet.

Istotną konsekwencją demograficznego starzenia się społeczeństwa jest także coraz częstsze samotne zamieszkiwanie osób starszych, tzw. singularyzacja starości.

Przedstawione powyżej zjawiska oraz zmiany struktury demograficznej powodują, iż Miasto Suwałki, podobnie jak cała Polska, stoi przed wieloma wyzwaniami związanymi z planowaniem i kształtowaniem polityki w obszarze aktywności społecznej osób starszych. Wobec tego stanu rzeczy istotne jest, aby podjęto działania bezpośrednio skierowane do seniorów.

IV. OCENA SYTUACJI

IV. 1 Miejsce zamieszkania najstarszych mieszkańców Suwałk

Wg stanu na dzień 03 sierpnia 2015 r. osób w wieku 60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn w Suwałkach zamieszkiwało ogółem 12.239 osób, tj. 7.341 kobiet i 4.898 mężczyzn.

Poniższa tabela obrazuje dziesięć najliczniej zamieszkałych przez osoby starsze tj. 60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni ulice Miasta.

Tabela 10. Rozkład zamieszkania suwałczan wg ulic: dla kobiet 60 + i dla mężczyzn 65+.

Lp.	Nazwa ulicy	Ogółem	K 60 +	M 65 +
1.	1 Maja	794	513	281
2.	Alfreda Wierusza Kowalskiego	591	355	236
3.	Kazimierza Pułaskiego *w tym mieszkańcy DPS „Kalina” – 195 os.	577	343	234
4.	Nowomiejska	575	344	231
5.	Teofila Noniewicza	546	341	205
6.	Janusza Korczaka	530	304	226
7.	Emilii Plater	455	288	167
8.	Emila Młynarskiego	447	273	174
9.	Osiedle II	402	274	128
10.	Klonowa	397	235	162

Źródło: Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Suwałkach wg stanu na dzień 03.08.2015 r.

Z powyższego zestawienia wynika, że najwięcej starszych mieszkańców Suwałk zamieszkuje w centrum Miasta, tj. ulice: 1 Maja, J. Korczaka, Osiedle II, T. Noniewicza, Em. Plater – 2 727 osób. Niewiele mniejsza grupa starszych osób zamieszkuje Osiedle Północ, tj. ulice: A. Wierusza Kowalskiego, K. Pułaskiego, Nowomiejską, E. Młynarskiego – 2 190 osób. W tej grupie mieszkańców należy uwzględnić 195 mieszkańców DPS „Kalina”, którzy są już objęci opieką instytucjonalną.

IV. 2 Suwalska pomoc społeczna dla seniorów

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach organizuje i koordynuje całość działań na rzecz osób potrzebujących wsparcia, w tym osób starszych.

Na potrzeby Programu opracowano informację dotyczącą świadczeń jakich Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach udzielił osobom w wieku 60 i więcej lat w latach 2012 – 2015.

Tabela 11. Osoby w wieku 60+ objęte pomocą społeczną Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suwałkach

Lp.	Zakres	Lata/liczba osób			
		2012	2013	2014	2015
1.	Ogółem objętych pomocą społeczną ³ , z tego:	4520	4924	4578	3826
2.	Osoby powyżej 60. roku życia, z tego:	553	640	622	634
	Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej	12	14	22	30
	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	245	264	252	253
	Liczba osób korzystających z pomocy finansowej	230	284	307	299
	Liczba osób korzystających z pomocy rzeczowej (obiady, dowóz posiłku)	381	402	355	355

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach

Jak wynika z powyższej tabeli w 2014 i 2015 r. znacząco spadła ogólna liczba osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej, tendencja spadkowa nie dotyczy osób powyżej 60 roku życia. W tej grupie osób w 2015 r. nastąpił nieznaczny wzrost świadczeń pomocy społecznej o ok. 1,93%.

W 2015 r. najwięcej świadczeń dotyczyło pomocy rzeczowej (obiady, dowozy posiłków) – 55,99% ogółu świadczeń oraz z pomocy finansowej – 47,16% ogółu świadczeń. Tendencję wzrostową ma liczba osób kierowanych do domów pomocy społecznej.

Na poziomie 245 w 2012 roku i 264 w 2013 roku utrzymuje się liczba osób objęta usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania, jedynie w 2014 roku, w tej kategorii świadczeń odnotowano ich spadek o 12.

Do 2014 roku odnotowano wzrost osób starszych korzystających z pomocy finansowej. W 2015 roku, w tej kategorii usług nastąpił nieznaczny spadek – o 2,61% w porównaniu do 2014 roku.

Tabela 12. Osoby w wieku 60+ objęte innymi świadczeniami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suwałkach

Lp.	Zakres	Lata/liczba osób			
		2012	2013	2014	2015
1.	Liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny	127	136	137	111
2.	Liczba osób wymagających opieki osób drugich, stanowiących podstawę do otrzymania świadczeń	312	309	261	228
3.	Liczba osób posiadających orzeczenia o stopniu niepełnosprawności	556	572	598	657

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach

Do 2014 r. stałą tendencję wzrostową wskazuje wskaźnik liczby osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny – wzrost o 10 osób na przestrzeni lat 2012 – 2014. Natomiast w 2015 r. nastąpił spadek osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny o 23,42% w porównaniu do 2014 r.

Świadczenia z tytułu opieki osób drugich od 2013 roku mają tendencję spadkową. W 2015 roku liczba tych świadczeń wyniosła 228 i w porównaniu do roku 2013 była niższa o 36,84%.

Każdego roku wzrasta liczba osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, od 2012 roku przybyło ich o 101 osób, tj. o 18,17%.

³ Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia

IV. 2.1. Dom Pomocy Społecznej „Kalina” w Suwałkach, ul. Pułaskiego 66

Dom Pomocy Społecznej „Kalina” w Suwałkach jest placówką stałego pobytu, posiada 195 miejsc dla osób starszych i przewlekle somatycznie chorych. Zadaniem Domu jest zapewnienie całodobowej opieki oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb mieszkańców: bytowych, opiekuńczych, terapeutycznych i wspomagających zgodnie z obowiązującymi standardami, a także umożliwienie mieszkańcom korzystania z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów, świadczeń zdrowotnych. Organizacja Domu, zakres i poziom usług świadczonych przez Dom, uwzględnia w szczególności wolność, intymność i poczucie bezpieczeństwa ich mieszkańcom. Kadra Domu oraz działające przy placówce Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej „Kalina” mając na celu aktywizowanie i integrowanie środowiska osób niepełnosprawnych i seniorów, organizują od lat różnorodne imprezy kulturalne, sportowe i integracyjne.

IV. 2.2 Środowiskowy Dom Samopomocy w Suwałkach będący w strukturach MOPS, ul. 23 Października 20B

Dom jest przeznaczony dla 35 osób dorosłych (średniorocznie przebywa w nim ok. 10 osób 60+), które z powodu przewlekłych zaburzeń czynności psychicznych, wymagają wsparcia w życiu rodzinnym i społecznym, w celu zwiększenia zaradności, samodzielności życiowej i integracji społecznej. Dom świadczy usługi w ramach zespołowych i indywidualnych treningów samopomocy i treningów umiejętności w zakresie dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

IV. 3 Świadczenia medyczne

IV. 3.1 Szczepienia ochronne przeciwko grypie dla osób powyżej 70 roku życia

Mając na uwadze poprawę stanu zdrowia seniorów samorząd miasta Suwałk od wielu lat finansuje realizację szczepień ochronnych przeciwko grypie.

W ostatnich trzech latach wyszczepialność suwalskich seniorów przedstawiała się w sposób następujący:

- 1) w 2012 r. dofinansowano szczepienia dla 509 osób – 9,98% uprawnionych - 5 098 osób,
- 2) w 2013 r. dofinansowano szczepienia dla 569 osób – 10,8% uprawnionych - 5 257 osób,
- 3) w 2014 r. dofinansowano szczepienia dla 718 osób – 13,5% uprawnionych - 5 299 osób,
- 4) w 2015 r. dofinansowano szczepienia dla 645 osób – 12,0% uprawnionych - 5 333 osoby.

IV. 3.2 Świadczenia opieki długoterminowej świadczone w Suwałkach

Ważnym zasobem w sieci wsparcia jest:

– **Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Paliatywnej im. Jana Pawła II w Suwałkach, ul. Szpitalna 58** w ramach którego działa;

- 1) Pielęgniarska opieka długoterminowa domowa,
- 2) Zakład Opiekuńczo-Leczniczy dla Pacjentów Wentylowanych Mechanicznie,
- 3) Zakład Opiekuńczo-Leczniczy,

4) Zespół Długoterminowej Opieki Domowej Dla Pacjentów Wentylowanych Mechanicznie.
– **Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny ZOZ w Suwałkach**, w ramach którego działa:

- 1) Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy – Psychiatryczny,
- 2) Dzienny Oddział geriatryczno - psychiatryczny (na 15 osób),
- 3) Oddział Psychogeriatryczny (na 30 osób).

IV. 3.3 Rehabilitacja lecznicza

Świadczenia w rodzaju rehabilitacji leczniczej w Suwałkach świadczą m. in.:

- 1) Samodzielny Publiczny ZOZ Ośrodek Rehabilitacji w Suwałkach przy ul. Waryńskiego 22A – w zakresie fizjoterapii ambulatoryjnej (zabiegi), lekarskiej ambulatoryjnej opieki lekarskiej, rehabilitacji neurologicznej, rehabilitacji ogólnoustrojowej w oddziale dziennym, rehabilitacji ogólnoustrojowej w warunkach stacjonarnych,
- 2) Niepubliczny ZOZ MEDETRINA w Suwałkach przy ul. Młynarskiego 9 – fizjoterapii ambulatoryjnej (zabiegi).

IV . 3.4 Świadczenia specjalistyczne realizowane w warunkach ambulatoryjnych.

– Centrum Zdrowia Psychicznego w Suwałkach przy ul. Modrzewiowej 17 - Poradnia Psychogeriatryczna.

IV. 3.5 „Koperta Życia”

W trosce o zdrowie i życie seniorów Miasto Suwałki w 2015 roku rozpoczęło społeczną akcję „Koperta Życia”. Wyprodukowano 5.000 szt. kopert z czego rozdysponowano 1.332 szt.

„Koperta Życia” to bezpłatny zestaw składający się z:

- plastikowej koperty zapinanej na zatrzask,
- karty informacyjnej zawierającej dane osobowe seniora, numery telefonów do najbliższych, informacje medyczne o chorobach, przyjmowanych lekach, uczuleniach oraz kartę ostatniego pobytu w szpitalu,
- naklejki o treści „Tu jest Koperta Życia” do umieszczenia na drzwiach lodówki.

Do koperty dołączona jest instrukcja wypełnienia karty informacyjnej. Informacja o „Kopercie Życia” jest rozpowszechniana przez lekarzy, pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, pielęgniarki środowiskowe, pracowników Urzędu Miejskiego, monitory w autobusach komunikacji miejskiej, strony internetowe Miasta Suwałki i MOPS.

„Koperty Życia” są dostępne w Urzędzie Miejskim, u lekarzy rodzinnych, pracowników socjalnych, w organizacjach zajmujących się seniorami.

V. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA SUWAŁSKICH SENIORÓW

V. 1 Suwalska Rada Seniorów w Suwałkach, ul. Ciesielska 15

W celu zapewnienia suwalskim seniorom wpływu na sprawy dotyczące społeczności miasta Uchwałą nr LII/573/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 września 2014 roku Rada Miejska w Suwałkach powołała pierwszą Suwalską Radę Seniorów z siedzibą przy ul. Ciesielskiej 5. W Radzie działa 9 osób związanych z aktywnością na rzecz osób starszych w naszym mieście.

Rada reprezentuje interesy seniorów wobec władz miasta. Rada ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny dla władz Miasta i działa w następujących obszarach:

- 1) zapobieganie wykluczeniu społecznemu seniorów;
- 2) wspieranie aktywności seniorów;
- 3) mieszkalnictwo dla seniorów;
- 4) profilaktyka i promocja zdrowia seniorów;
- 5) przełamywanie stereotypów na temat seniorów i starości oraz budowanie ich autorytetu;
- 6) rozwój form wypoczynku, dostępu do sportu, rekreacji, edukacji i kultury;
- 7) tworzenie miejskich przestrzeni, rozwiązań architektonicznych i komunikacyjnych przyjaznych seniorom.

V. 2 Suwalskie Centrum Inicjatyw Senioralnych

Od 15 października 2015 r. w siedzibie Rady, przy ul. Ciesielskiej 5 działa **Suwalskie Centrum Inicjatyw Senioralnych**. W Centrum podejmowane są działania mające na celu poprawę jakości życia suwalskich seniorów, a także umożliwienie im większego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym, edukacji, profilaktyce zdrowotnej, wypoczynku i rekreacji. SCIS ma także służyć ułatwieniu kontaktów między seniorami, umożliwieniu wymiany informacji, inicjowaniu i wspieraniu działań na rzecz seniorów oraz budowaniu dobrych praktyk. Regularnie pełnią tam dyżury członkowie Suwalskiej Rady Seniorów. Członkowie Suwalskiej Rady Seniorów w ramach wolontariatu prowadzą również działania aktywizujące seniorów, tj. warsztaty dziennikarskie, warsztaty artystyczne, porady psychologa, porady kosmetologa, spotkania z ciekawymi ludźmi - SENIOR - CAFE, warsztaty bluesowe. Prowadzone są też działania w celu wypracowania wolontariatu międzypokoleniowego we współpracy ze studentami Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach.

V. 3 Klub Seniora

Od 01 lutego 2016 r. przy ul. Chopina 6A cztery razy w tygodniu działa Klub Seniora prowadzony przez organizację pozarządową. Celem Klubu jest prowadzenie różnych działań zmierzających do rozwoju aktywności i samodzielności osób starszych. W klubie odbywają się między innymi zajęcia artystyczne, gimnastyczne, zdrowotne, językowe, komputerowe, rękodzieła.

V. 4 Program „Aktywny Senior”

Organizatorem Programu „Aktywny Senior” jest Miasto Suwałki, a inicjatorem powstania Programu jest Suwalska Rada Seniorów. Program „Aktywny Senior” skierowany jest do osób, które ukończyły 60 lat oraz są emerytami lub rencistami. Głównym celem Programu jest podniesienie poziomu aktywności społecznej i poprawa jakości życia suwalskich seniorów poprzez stworzenie i rozwijanie systemu ulg i rabatów umożliwiających większy dostęp do ofert kulturalnych, sportowych i usług tj. ulgi na zakup biletów wstępu do Aquaparku i pływalni przy ul. Wojska Polskiego 2, ulgi na zakup biletów wstępu na niektóre wydarzenia organizowane przez Suwalski Ośrodek Kultury, oraz ulg proponowanych w ramach cyklu „Środy seniora w SOK”, bezpłatne, cykliczne zajęcia w MIDICENTRUM, bezpłatne zwiedzanie wystaw stałych w Muzeum Okręgowym i jego oddziałach w każdą niedzielę, ulgi na zakup biletu na przejazdy autobusami komunikacji miejskiej na terenie Miasta Suwałk itp.

V. 5 Zajęcia sportowo – rekreacyjne

Program realizowany jest na obiektach sportowych na terenie całego Miasta, skierowany jest do osób pragnących zachować kondycję, witalność i energię. Seniorzy mają do wyboru między innymi: hale sportowe Ośrodka Sportu i Rekreacji, Aquapark, siłownie na wolnym powietrzu. W ramach oferty OSiR-u seniorzy korzystają ze zniżek i ulg.

V.6 Strona www.seniorzy.pogodnesuwalki.pl; Profil Suwalskiej Rady Seniorów Facebook

Strona www.seniorzy.pogodnesuwalki.pl oraz Profil Suwalskiej Rady Seniorów na Facebooku to uruchomione w 2015 roku narzędzia komunikacji tworzone przez seniorów i dla seniorów. To miejsce w sieci w którym osoby starsze dzielą się swoimi pasjami i zainteresowaniami czy wiadomościami o wydarzeniach w mieście oraz o aktualnej ofercie kierowanej do seniorów. Strony są łatwe w obsłudze, dzięki czemu służą wszystkim użytkownikom Internetu.

V. 7 „Suwalski Poradnik Bezpiecznego i Pogodnego Seniora”

Poradnik, który powstał z inicjatywy Suwalskiej Rady Seniorów, zawiera informacje, jak dbać o zdrowie, co robić, żeby zachować sprawność fizyczną i umysłową, a także, jak nie stać się ofiarą oszustw, unikać zagrożeń, czy jak bezpiecznie zachować się na drodze. Publikacja zawiera również porady, jak nie przepłacać za lekarstwa i jak korzystać z ulg w komunikacji miejskiej. Czyli – to wszystko, co może pomóc suwalskim Seniorom poczuć się bezpieczniej. Uzupełnieniem poradnika jest wykaz najważniejszych numerów telefonów, który warto mieć pod ręką w razie jakiegoś zagrożenia.

V. 8 Inne przykładowe formy aktywności

Suwalski Ośrodek Kultury w Suwałkach prowadzi zajęcia adresowane do seniorów, w tym „Środy Seniora” (od stycznia 2016 roku). Suwalscy seniorzy mają dużo pomysłów na spędzenie wolnego czasu. Chcą nie tylko skorzystać z gotowych ofert, ale sami, tworząc nowe formy działalności, mają potrzebę prezentowania swoich zdolności, zainteresowań i pasji. W Suwałkach działają 4 chóry seniorów; „Ocean Życia” przy Polskim Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, „Złota Jesień” przy Uniwersytecie Trzeciego Wieku, „Canto” przy Suwalskim Ośrodku Kultury, chór działający przy Suwalskim Stowarzyszeniu Klub Abstynenta „Filar”. Raz w miesiącu, w trzeci poniedziałek miesiąca, ze wspólnej inicjatywy Suwalskiej Rady Seniorów, chóru „Ocean Życia”, Suwalskiego Ośrodka Kultury oraz Restauracji „Rozmarino” w tejże restauracji odbywają się „Muzyczne spotkania seniorów”, otwarte dla wszystkich. Cykl spotkań dla seniorów uruchomiła także Biblioteka Publiczna im. M. Konopnickiej. Są to spotkania z pisarzami lub z innymi ciekawymi ludźmi, czasami w formie spotkania wirtualnego jak również w MIDICENTRUM przy ul. Witosa 4A odbywają się cykliczne zajęcia między innymi z nauki języka angielskiego. W suwalskiej przestrzeni coraz częściej widoczne są indywidualne osoby jak i grupy osób uprawiające Nordic walking, piesze wędrówki lub jazdę rowerem. Seniorzy zgłaszają projekty do Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego. Katalog ofert dla seniorów jest cały czas otwarty.

V. 9 Organizacje pozarządowe i inne podmioty działające na rzecz suwalskich seniorów

W Suwałkach funkcjonuje ok. 20 organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych, które proponują aktywne zajęcia oraz efektywne spędzanie czasu – oferują odpowiednią dawkę kultury, rozrywki oraz stwarzają szerokie możliwości samorealizacji i budowania wzajemnych relacji. Organizacjami skupiającymi największą liczbę członków jest: Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Okręgowy w Suwałkach oraz Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Suwałkach.

VI. OBSZARY PRIORYTETOWE / PROBLEMOWE ⁴

1. Zdrowie, profilaktyka zdrowotna i aktywność fizyczna

Starzenie się ludności Polski, regionu oraz Suwałk stanowi istotne wyzwanie dla systemu opieki zdrowotnej. Wzrost liczby osób starszych wiąże się ze zwiększeniem obciążenia systemu ochrony zdrowia kosztami opieki nad tą grupą ludności. Ze względu na rosnący odsetek osób starszych, coraz ważniejsze staje się wspieranie idei starzenia się w zdrowiu. Priorytetowa staje się poprawa dostępności opieki zdrowotnej dla osób w podeszłym wieku, w tym rozwój infrastruktury opieki geriatrycznej czy długoterminowej, oraz zapewnienie dostępu do odpowiednio przeszkolonego personelu medycznego w zakresie opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

2. Bezpieczeństwo i pomoc społeczna

Jedną z najbardziej istotnych potrzeb człowieka jest potrzeba bezpieczeństwa, zapewniająca jego harmonijny i wszechstronny rozwój. Osoby starsze to osoby o szczególnych predyspozycjach psychicznych: ufne, życzliwe, otwarte, często nieposiadające dostatecznej wiedzy pozwalającej na właściwą ochronę przed zagrożeniami. Decyduje to o tym, iż często stają się one ofiarami wypadków, przestępstw oraz innych niebezpieczeństw, stanowiących zagrożenie dla ich życia, zdrowia lub mienia. W związku z powyższym należy osoby starsze otoczyć szczególną opieką przekazując im wiedzę na temat istniejących zagrożeń, aby mogli oni świadomie i rozważnie reagować, kiedy znajdują się w sytuacji zagrażającej ich bezpieczeństwu.

3. Udział Seniorów w życiu społecznym

Starość kojarzona jest często z biernością, chorobą, niepełnosprawnością, samotnością. A wcale nie musi tak być. Wręcz przeciwnie, dzięki wydłużaniu się ludzkiego życia i stałej poprawie jego jakości, w tym także stanu zdrowia, może być to czas aktywnej realizacji własnych pasji i marzeń. Aktywne starzenie wśród mieszkańców Miasta Suwałk wciąż jest nowym zagadnieniem. W związku z tym należałoby podejmować działania zwiększające aktywność zarówno kulturalną, edukacyjną jak i społeczną osób starszych. Dużą rolę w tym zakresie mogą odegrać organizacje społeczne, które stanowią dobrą formę dla realizacji aktywności osób starszych. Przykładem są choćby Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Okręgowy w Suwałkach czy Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Suwałkach.

⁴ Na podstawie materiału opracowanego przez Zespół ds. opracowania Programu na rzecz osób starszych w województwie podlaskim na lata 2016-2020

4. Komunikacja i integracja międzypokoleniowa

Jednym z najważniejszych czynników wpływających na jakość życia są relacje międzyludzkie. Istotną rolę pełni również komunikacja. Jest ona zjawiskiem polegającym na wzajemnym przekazywaniu sobie informacji. Podeszły wiek i związane z nim zmiany mogą utrudnić komunikację seniorów z otoczeniem. W związku z powyższym istotne jest podejmowanie działań zwiększających dostęp do informacji dla osób starszych oraz kształtowanie pozytywnego wizerunku tej grupy osób.

VI. 1 Zdrowie, profilaktyka zdrowotna i aktywność fizyczna

Problemy	Potrzeby
1. Niski poziom aktywności fizycznej wśród osób starszych.	<ul style="list-style-type: none">- Potrzeba edukacji zdrowotnej - kształcenie seniorów przez profesjonalistów edukacji zdrowotnej (liderów zdrowia), spotkania z lekarzami, ratownikami medycznymi i terapeutami;- zwiększenie świadomości osób starszych i ich rodzin dotyczącej problematyki prozdrowotnej;- obowiązkowa profilaktyka.
2. Ograniczona dostępność do świadczeń zdrowotnych – brak wyodrębnionej, kompleksowej oferty, niska wycena świadczeń, brak innowacyjnej opieki.	<ul style="list-style-type: none">- Reforma ochrony zdrowia;- potrzeba systematycznego szkolenia/aktualizacji wiedzy (również o problemach uzależnień wśród osób starszych);- zwiększenie liczby poradni specjalistycznych w mieście;- realizacja szczepień ochronnych, w tym przeciwko grypie.
3. Niewystarczająca promocja zdrowia i profilaktyki chorób.	<ul style="list-style-type: none">- Organizowanie białych sobót i niedziel – porady, badania diagnostyczne lub inne świadczenia zdrowotne;- zwiększenie liczby podmiotów przeprowadzających akcje edukacyjne z zakresu ochrony zdrowia i badań profilaktycznych.
4. Brak systemu i sieci opieki geriatrycznej.	<ul style="list-style-type: none">- Zwiększenie zainteresowania kadry medycznej podnoszeniem kwalifikacji w zakresie geriatry i opieki długoterminowej;- tworzenie poradni geriatrycznych;- uruchomienie oddziału geriatrycznego.
5. Niedostateczna infrastruktura opieki rehabilitacyjnej.	<ul style="list-style-type: none">- Zwiększenie liczby wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego;- zwiększenie liczby podmiotów świadczących usługi ze środków publicznych;- zwiększenie liczby obiektów bez barier architektonicznych i transportowych;- niwelowanie utrudnień komunikacyjnych w dotarciu do placówek służby zdrowia.
6. Niewystarczająca infrastruktura socjalna i zdrowotna.	<ul style="list-style-type: none">- Zwiększenie liczby podmiotów świadczących wsparcie osobom starszym: domy pobytu, zakłady opieki długoterminowej, środowiskowe domy pomocy, placówki zapewniające opiekę niepełnosprawnym, przewlekle chorym, osobom w podeszłym wieku z problemami psychicznymi zakłady opiekuńczo – lecznicze itp.
7. Słaba informacja w zakresie służby zdrowia.	<ul style="list-style-type: none">- Dostarczenie wiedzy w zakresie usług medycznych.

VI. 2 Bezpieczeństwo i pomoc społeczna

Problemy	Potrzeby
1. Działalność oszustów tzw. „naciągaczy”, modyfikujących sposoby działania na szkodę osób starszych.	– Informowanie osób starszych za pomocą mediów oraz podczas organizacji różnych spotkań o sposobach działania oszustów.
2. Niewystarczająca wiedza/bagatelizowanie spraw związanych z własnym bezpieczeństwem – duży procent osób starszych będących uczestnikami wypadków drogowych.	– Informowanie z wykorzystaniem różnorodnych źródeł o potrzebach stosowania odblasków oraz wyposażenia osób starszych w odblaski (nieodpłatnie lub za symboliczną opłatę).
3. Niewystarczająca wiedza w zakresie zawierania umów przez telefon oraz zakupów na pokazach.	– Dostarczenie wiedzy w zakresie zawierania umów przez telefon oraz zakupów na pokazach.
4. Brak lub słabe możliwości dotarcia z informacjami.	– Informowanie poprzez różnorodne źródła informacji np. duszpasterzy, telefon zaufania itp.
5. Trudna sytuacja materialna osób starszych, (wzrost kosztów życia, rachunków, leków itp.).	– Rozwijanie systemu zniżek, ulg i rabatów umożliwiających większy dostęp do ofert, usług.
6. Wysokie koszty utrzymania mieszkańca w DPS.	– Zwiększenie liczby domów dziennego pobytu dla Seniorów, klubów seniora, domów wzajemnej pomocy; – rozwijanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.
7. Słaby/brak wolontariatu na rzecz osób starszych.	– Rozwijanie wolontariatu rówieśniczego tj. seniorzy dla seniorów.
8. Wysokie koszty wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego.	– Wprowadzenie ulg w wypożyczaniu sprzętu rehabilitacyjnego.
9. Niewystarczająca ilość środków finansowych w budżecie samorządów na opiekę w środowisku.	– Rozwój wolontariatu; – zwiększenie wsparcia dla organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów.

VI. 3 Udział Seniorów w życiu społecznym

Problemy	Potrzeby
1. Zbyt niskie uczestnictwo w kulturze, późne godziny seansów i zbyt wysokie ceny.	<ul style="list-style-type: none"> – Zachęcanie do „wyjścia z domu” (skorzystanie z istniejącej oferty); – oferta kulturalna dla seniorów w godz. przedpołudniowych i w preferencyjnych cenach.
2. Zbyt niskie uczestnictwo w edukacji nieformalnej; brak liderów – seniorów.	<ul style="list-style-type: none"> – Potrzeba szkolenia lokalnych liderów; – szkolenia/edukacja ludzi młodych w zakresie problemu starości; – oferta edukacyjna dla osób starszych: <ul style="list-style-type: none"> ➤ zdrowie, profilaktyka zdrowotna, wiedza o regionie, ➤ poradnictwo: ekonomiczne, zdrowotne, konsumenckie, ➤ bezpieczeństwo (bezpłatne konsultacje), ➤ szkolenia technologiczne; – współpraca międzypokoleniowa (temat: historia, kultura, dziedzictwo, kultura regionu itp.).
3. Zbyt niskie uczestnictwo osób starszych w wolontariacie oraz w działalności organizacji pozarządowych.	<ul style="list-style-type: none"> – Propagowanie idei wolontariatu – wolontariat seniorów (baza osób); – przystosowanie świetlic osiedlowych do potrzeb osób starszych; – dostosowanie oferty do potrzeb i zainteresowań kobiet; – dostosowanie oferty do potrzeb i zainteresowań mężczyzn; – potrzeba grup wsparcia/pomoc sąsiedzka, stworzenie osiedlowych punktów samopomocowych.
4. Bariery architektoniczno – komunikacyjne sfery publicznej (windy, podjazdy).	<ul style="list-style-type: none"> – Likwidacja barier architektoniczno – urbanistycznych poprzez dostosowanie terenów i obiektów do potrzeb osób starszych.
5. Bariery w Internecie	<ul style="list-style-type: none"> – Dostosowanie do Krajowych Ram Interoperacyjności.

VI. 4 Komunikacja i integracja międzypokoleniowa

Problemy	Potrzeby
1. Brak przepływu informacji o sprawach ważnych dla osób starszych dotyczących wszystkich obszarów.	<ul style="list-style-type: none"> – Łatwy, szybki dostęp do informacji o sprawach różnych dla osób starszych; – potrzeba stworzenia informatora miejskiego, punktu informacyjnego, bezpłatnej infolinii dla seniora.
2. Niewłaściwie dobrane formy, sposoby informacji i komunikacji w mediach i innych nośnikach.	<ul style="list-style-type: none"> – Dobór odpowiednich form i sposobów informacji i komunikacji w mediach i na innych nośnikach.
3. Niedostateczna prezentacja aktywności osób starszych i organizacji senioralnych oraz integracji międzypokoleniowej.	<ul style="list-style-type: none"> – Potrzeba promocji aktywności osób starszych i organizacji senioralnych oraz integracji międzypokoleniowej; – potrzeba organizacji działań międzypokoleniowych: tworzenie archiwum mówionego (np. DPS + przedszkole), wspólne imprezy integracyjne np. Dzień Seniora, Dzień Dziecka, wspólne ognisko, grzybobranie.

4. Brak programów radiowych i telewizyjnych współtworzonych przez osoby starsze w mediach.	– Współtworzenie przez osoby starsze programów w mediach.
5. Niewystarczająca wiedza osób starszych na temat nowych technologii komunikacyjnych.	– Popularyzacja wśród osób starszych wiedzy na temat nowych technologii komunikacyjnych.
6. Negatywny wizerunek osoby starszej.	– Budowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej jako osoby aktywnej, atrakcyjnej, będącej skarbnicą wiedzy.
7. Niedostateczne wykorzystanie potencjału osób starszych (wiedza, doświadczenie, kreatywność).	– Potrzeba właściwego wykorzystania potencjału osób starszych.

VII. MISJA, CELE PROGRAMU, KIERUNKI DZIAŁAŃ

VII. 1 Misja

Suwałki Miastem przyjaznym seniorom

VII. 2 Cele Programu i kierunki działania⁵

W ramach wyznaczonych i poddanych analizie obszarów działania (aktywizacji seniorów, wsparcia i opieki) wypracowano poniższe cele szczegółowe i kierunki działania do powszechnej realizacji przez podmioty i jednostki ze wszystkich sektorów samorządu, organizacji pozarządowych i biznesu.

⁵ Źródło: materiał opracowany przez Zespół ds. opracowania Programu na rzecz osób starszych w województwie podlaskim na lata 2016-2020 oraz rekomendacje wypracowane podczas debaty - seminarium pn. *Aktywność nie idzie na emeryturę. Suwałski Samorząd i Suwałska Rada Seniorów wobec problemów starzejącego się społeczeństwa lokalnego*, która odbyła się 11 grudnia 2015 r. w PWSZ w Suwałkach.

Cel strategiczny 1: Wzrost dostępności usług zdrowotnych dla osób starszych w Mieście Suwałki					
Lp.	PLANOWANE DZIAŁANIA	TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIKI	PLANOWANI REALIZATORZY
Cel operacyjny 1. Zwiększanie dla osób starszych dostępu do podmiotów działalności leczniczej i rehabilitacyjnej					
1.1	Inicjowanie i promowanie tworzenia w szpitalach oddziałów geriatrycznych oraz poradni geriatrycznych.	Lata 2016-2020	- NFZ/budżet państwa - środki zewnętrzne	Liczba podjętych inicjatyw w celu utworzenia oddziałów geriatrycznych i poradni geriatrycznych	- Miasto Suwałki - ZOZ, NZOZ - SRS
1.2	Inicjowanie tworzenia wypożyczalni oraz zwiększenie dostępności do sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i pielęgnacyjnego.	Lata 2016-2020	- NFZ - środki własne podmiotów prowadzących wypożyczalnie	- Liczba wypożyczalni, - zwiększanie asortymentu wypożyczalni sprzętu	- ZOZ, NZOZ - NFZ - podmioty prowadzące wypożyczalnie
1.3	Realizacja działań edukacyjnych, kampanii informacyjno - edukacyjnych w mediach w celu podniesienia wiedzy dotyczącej profilaktyki i diagnostyki zdrowotnej.	Lata 2016-2020	- budżet Miasta - środki własne NGO - środki zewnętrzne	Liczba kampanii społecznych, informacyjno – edukacyjnych w mediach dotyczących profilaktyki i promocji zdrowia	- SRS - NGO - media - ZOZ, NZOZ - Sanepid
1.4	Realizacja projektów/programów z obszarów: profilaktyki ochrony zdrowia, usług medycznych czy rehabilitacji osób starszych.	Lata 2016-2020	- środki własne NGO, - PFRON -budżet Miasta - NFZ/budżet państwa	- Liczba zrealizowanych projektów/programów, - liczba osób korzystających z rehabilitacji	- Miasto Suwałki - SRS - NGO - ZOZ - NZOZ

Cel operacyjny 2. Wzrost kompetencji kadr służby zdrowia w zakresie opieki nad osobami starszymi					
2.1	Promowanie na uczelniach wyższych tworzenia kierunków kształcących gerontologów, geriatrów itp.	Lata 2016-2020	- PWSZ - środki zewnętrzne	Liczba kierunków studiów kształcących gerontologów, geriatrów.	- SRS - PWSZ
2.2	Organizowanie szkoleń i kursów dla kadry medycznej (szczególnie dla lekarzy POZ) w dziedzinie gerontologii.	Lata 2016-2020	- środki podmiotów prowadzących działalność leczniczą - środki zewnętrzne - budżet państwa	Liczba szkoleń i kursów	- podmioty prowadzące działalność leczniczą - jednostki szkolące
2.3	Organizowanie i przeprowadzanie kampanii społecznych, informacyjno – edukacyjnych w mediach na temat profilaktyki ochrony zdrowia, w tym osób starszych.	Lata 2016-2020	- środki zewnętrzne	Liczba publikacji i innych medialnych działań w zakresie podniesienia wiedzy dot. profilaktyki i diagnostyki zdrowotnej.	- Miasto Suwałki - SRS - NGO - SANEPID - NZOZ - media
Cel operacyjny 3. Rozwój usług opiekuńczo – leczniczych					
3.1	Inicjowanie i wspieranie działań zmierzających do zwiększenia udzielania świadczeń zdrowotnych m.in. w zakresie opieki długoterminowej, psychogeriatrycznej i paliatywnej.	Lata 2016-2020	- NFZ/budżet państwa - podmiotów prowadzących działalność leczniczą	Liczba świadczeń w zakresie opieki długoterminowej, psychogeriatrycznej i paliatywnej.	- Miasto Suwałki - NFZ - Szpital Wojewódzki - ZOZ - NZOZ
3.2	Inicjowanie sieci opiekunów „Sami sobie”.	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	Liczba utworzonych sieci opiekunów	- SRS - NGO - osoby fizyczne - grupy nieformalne - spółdzielnie wspólnoty mieszkaniowe

3.3	Organizowanie seminariów, konferencji mających na celu budowanie świadomości w zakresie potrzeb i konieczności kształcenia kadry medycznej w kierunku zdobywania i podwyższania kwalifikacji w dziedzinie geriatry, opieki długoterminowej i chorób przewlekłych	Lata 2016-2020	- środki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej - NGO - budżet Miasta - środki zewnętrzne	Liczba zorganizowanych seminariów i konferencji	- Miasto Suwałki - SRS - NGO - ZOZ - NZOZ - PWSZ
3.4	Promowanie nowoczesnych technologii i rozwiązań w zakresie niebezpośrednich usług opiekuńczych (np. teleopieka, sygnalizatory ruchu itp.).	Lata 2016-2020	- środki zewnętrzne - środki własne NGO	Liczba podjętych inicjatyw w kierunku rozpowszechniania nowoczesnych technologii	- Miasto Suwałki - SRS - NGO - ZOZ - NZOZ
3.5	Rozwój opieki środowiskowej nad osobami starszymi.	Lata 2016-2020	- NFZ/budżet państwa - budżet Miasta - środki zewnętrzne	Liczba usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	-MOPS - NGO - ZOZ - NZOZ

Cel strategiczny 2: Zapewnienie bezpieczeństwa osób starszych					
Lp.	PLANOWANE DZIAŁANIA	TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIKI	PLANOWANI REALIZATORZY
Cel operacyjny 1. Rozszerzenie działań profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa osób starszych					
1.1	Promowanie działań profilaktycznych na rzecz osób starszych.	Lata 2016-2020	- środki własne NGO - środki zewnętrzne - budżet Miasta	Liczba promowanych działań profilaktycznych	- Miasto Suwałki - NGO - SRS - służby mundurowe - media

1.2	Organizowanie spotkań edukacyjno – informacyjnych na rzecz bezpieczeństwa osób starszych.	Lata 2016-2020	- środki własne organizatorów spotkań	- Liczba zorganizowanych spotkań, - liczba uczestników spotkań	- NGO - SRS - służby mundurowe - spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
Cel operacyjny 2. Zwiększenie zaangażowania środowiska lokalnego w działaniach na rzecz osób starszych					
2.1	Współpraca środowiska lokalnego i mediów w zakresie poprawy bezpieczeństwa.	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	Liczba wywiadów radiowych i telewizyjnych, artykułów prasowych, kampanii medialnych	- NGO - SRS - spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe - media
2.2	Zaangażowanie środowiska seniorów w zakresie poprawy wzajemnego bezpieczeństwa.	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	Liczba zaangażowanych osób	- NGO - SRS - osoby fizyczne - grupy nieformalne
Cel operacyjny 3. Minimalizacja barier w przestrzeni publicznej					
3.1	Dostosowanie przestrzeni architektonicznej i komunikacyjnej do potrzeb osób starszych.	Na bieżąco	- środki zewnętrzne - budżet Miasta	Liczba dostosowanych barier architektonicznych	- Miasto Suwałki - spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
Cel operacyjny 4. Rozwój pracy socjalnej, usług społecznych i opiekuńczo-pielęgnacyjnych i innych dostosowanych do potrzeb osób starszych					
4.1	Wspieranie instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form opieki dziennej dla osób starszych, w tym w formie dziennych domów pobytu i klubów seniora.	Lata 2016-2020	- budżet Miasta - środki własne NGO - środki zewnętrzne - budżet państwa	Liczba dziennych domów pobytu i klubów seniora	- Miasto Suwałki - SRS - NGO

4.2	Rozwój pracy socjalnej oraz wsparcia opiekuńczo-pielęgnacyjnego i specjalistycznych usług w miejscu zamieszkania.	Lata 2016-2020	- budżet Miasta - środki zewnętrzne - środki własne NGO	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych i specjalistycznych usług	- MOPS - NGO - ZOZ
4.3	Zlecanie organizacjom pozarządowym zadań w obszarze wsparcia osób starszych.	Lata 2016-2020	- budżet Miasta - środki własne NGO	Liczba organizacji pozarządowych, którym powierzono realizację zadań publicznych w obszarze wsparcia osób starszych	- Miasto Suwałki - NGO

Cel strategiczny 3: Zwiększenie aktywności kulturalnej, edukacyjnej i społecznej osób starszych

Lp.	PLANOWANE DZIAŁANIA	TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIKI	PLANOWANI REALIZATORZY
Cel operacyjny 1. Rozszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej dla osób starszych					
1.1	Poszerzenie oferty kulturalnej z uwzględnieniem potrzeb osób starszych.	Lata 2016-2020	- środki własne NGO - środki zewnętrzne - budżet Miasta	Liczba wydarzeń z zakresu kultury, edukacji, sportu zrealizowanych na rzecz seniorów	- Miasto Suwałki - podmioty realizujące zadania z zakresu kultury, edukacji i sportu - NGO
1.2	Promowanie tworzenia miejsc nieformalnych spotkań dla osób starszych.	Lata 2016-2020	- budżet Miasta - środki własne NGO - środki zewnętrzne	Liczba Centrów Inicjatyw Senioralnych i Klubów Seniora	- Miasto Suwałki - NGO - SRS - spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe

1.3	Informowanie o inicjatywach.	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	- Liczba audycji medialnych, - liczba i formy promujące wydarzenia	- Miasto Suwałki - NGO - SRS
Cel operacyjny 2. Rozwój aktywności społecznej/obywatelskiej osób starszych					
2.1	Propagowanie idei wolontariatu na rzecz osób starszych.	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	Liczba wolontariuszy	- NGO - osoby fizyczne
2.2	Organizacja działań mających na celu wzrost aktywności osób starszych w sferze publicznej, między innymi udział w obradach komisji i sesji Rady Miejskiej w Suwałkach, w pracach zespołów problemowych.	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	- Liczba komisji i sesji z udziałem seniorów, - liczba zespołów udziałem seniorów	- Miasto Suwałki - NGO - SRS
2.3	Uhonorowanie przez władze Miasta zasłużonych seniorów	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	Liczba uhonorowanych seniorów, liderów	- Miasto Suwałki - NGO - SRS - osoby fizyczne
2.4	Inicjowanie konkursów związanych z seniorami np. konkurs na wspomnienia seniorów.	Lata 2016-2020	- budżet Miasta - środki własne NGO - środki własne	Liczba zorganizowanych konkursów związanych z seniorami	- Miasto Suwałki - SRS - osoby fizyczne - grupy nieformalne -spółdzielnie mieszkaniowe
Cel operacyjny 3. Wzmocnienie integracji międzypokoleniowej					
3.1	Prowadzenie audycji z udziałem seniorów, programów integracji międzypokoleniowej.	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	Liczba audycji, programów	- NGO - SRS - media - spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe

3.2	Tworzenie przyjaznych miejsc dla grup starszych i młodszych mieszkańców.	Lata 2016-2020	- budżet Miasta - środki zewnętrzne - środki własne NGO	Liczba przyjaznych miejsc	- Miasto Suwałki - NGO - SRS
3.3	Oswajanie w zakresie korzystania z nowych technologii (Internet, komórka, itp.)	Lata 2016-2020	- środki pomocowe z funduszy unijnych - środki własne NGO	- Liczba szkoleń technologii, - liczba osób przeszkolonych	- Miasto Suwałki - NGO - SRS
3.4	Organizacja spotkań seniorów z młodzieżą.	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	Liczba spotkań seniorów z młodzieżą	- Miasto Suwałki - NGO - SRS - placówki oświatowe - placówki kultury
3.5	Organizacja działań z zakresu turystyki i sportu łączących pokolenia.	Lata 2016-2020	- budżet Miasta - środki zewnętrzne	Ilość zorganizowanych działań turystyczno - sportowych	- Miasto Suwałki - podmiot realizujące zadania z zakresu kultury fizycznej - NGO - SRS - osoby fizyczne

Cel strategiczny 4: Poprawa jakości komunikacji

Lp.	PLANOWANE DZIAŁANIA	TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIKI	PLANOWANI REALIZATORZY
Cel operacyjny 1. Zwiększenie dostępu do informacji dla osób starszych z wykorzystaniem odpowiednich form i narzędzi					
1.1	Działania informacyjne dostosowane do osób starszych (w tym: z udziałem osób starszych): - formy tradycyjne (np. artykuły w prasie, programy w TV, audycje radiowe, dedykowane seniorom), - formy elektroniczne (np. Internet, media społecznościowe), - inne formy (np. kampanie, spotkania obywatelskie).	Lata 2016-2020	- środki własne NGO - środki zewnętrzne - budżet Miasta	Liczba: publikacji na rzecz osób starszych, stron internetowych/portali poświęconych osobom starszym, kampanii społecznych o tematyce osób starszych, działań medialnych z udziałem osób starszych i dla osób starszych	- NGO, - SRS, - partnerzy biznesowi - spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
1.2	Edukacja cyfrowa osób starszych (np. szkolenia, warsztaty, doradztwo indywidualne i grupowe).	Lata 2016-2020	- środki zewnętrzne - środki własne NGO	Liczba szkoleń, warsztatów	- NGO, - SRS,
1.3	Informowanie o formach wsparcia dla seniorów podczas imprez.	Lata 2016-2020	- środki własne organizatorów imprez	Liczba inicjatyw podjętych w czasie organizowanych imprez	- NGO - SRS - podmioty organizujące imprezy

Cel operacyjny 2. Zwiększenie poziomu komunikacji osób starszych z otoczeniem					
2.1	Popularyzacja wśród osób starszych wiedzy na temat nowych technologii i ich wykorzystania (np. poprzez organizowanie klubów, kawiarenek, webinarów, szkoleń online, pracowni cyfrowych dla osób starszych).	Lata 2016-2020	- budżet Miasta - środki zewnętrzne - środki własne NGO	Liczba osób która pozyskała nową wiedzę/umiejętności Liczba miejsc	- Miasto Suwałki - NGO - SRS - osoba fizyczna - grupy nieformalne
2.2	Współpraca komunikacyjna i informacyjna pomiędzy seniorami a samorządem, administracją publiczną, organizacjami pozarządowymi, obywatelami itp.	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	Liczba spotkań	- Miasto Suwałki - NGO - SRS - grupy nieformalne - spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
2.3	Promowanie integracji międzypokoleniowej i integracji między Radami Seniorów a osobami starszymi: - działania popularyzujące „Program działań na rzecz seniorów na lata 2016-2020 w Mieście Suwałki”, - organizacja zjazdów, konferencji, warsztatów partycypacyjnych, wizyt studyjnych, szkoleń medialnych itp., - organizacja działań medialnych z udziałem osób starszych (np. własna strona internetowa, gazeta internetowa).	Lata 2016-2020	- środki zewnętrzne - środki własne NGO - budżet Miasta	Liczba: popularyzacji programu, zjazdów, konferencji, warsztatów, wizyt studyjnych, szkoleń medialnych, stron internetowych, gazet internetowych	- NGO - SRS - Miasto Suwałki
Cel operacyjny 3. Poprawa wizerunku osób starszych					
3.1	Organizowanie kampanii społecznych wzmacniających wizerunek osób starszych.	Lata 2016-2020	- środki zewnętrzne - środki własne NGO	Liczba kampanii	- NGO - SRS
3.2	Organizacja „drzwi otwartych dla Seniora” w różnych instytucjach.	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	Liczba instytucji organizujących „drzwi	- NGO - SRS

				otwarte dla Seniorów”	- instytucje - partnerzy biznesowi
3.3	Prezentacja dorobku organizacji senioralnych.	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	Liczba prezentacji	- NGO - SRS
3.4	Inicjatywy lokalne skierowane do osób starszych lub realizowane przez osoby starsze.	Lata 2016-2020	- bez nakładów finansowych	Liczba inicjatyw	- NGO - SRS - Miasto Suwałki

VIII. PLANOWANI REALIZATORZY PRORAMU

Zakłada się, że realizatorami *Programu Działań Na Rzecz Seniorów na lata 2016-2020 w Mieście Suwałki* będą: Urząd Miejski w Suwałkach oraz jego jednostki organizacyjne, w tym: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej „Kalina”, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Suwalski Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna im. M. Konopnickiej, Muzeum Okręgowe, przedszkola, szkoły, uczelnie oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej, podmioty działalności leczniczej, organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, podmioty ekonomii społecznej, Suwalska Rada Seniorów, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, media, wolontariusze, grupy samopomocowe, grupy nieformalne i partnerzy biznesowi. Lista partnerów Programu jest otwarta.

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU

Zakres realizacji działań ujętych w Programie w znacznej mierze uzależniony będzie od wielkości środków finansowych własnych pochodzących z budżetu miasta Suwałk, a także środków będących w dyspozycji organizacji pozarządowych i innych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz osób starszych.

Podstawowymi źródłami finansowania Programu będą:

- budżet państwa,
- środki finansowe własne pochodzące z budżetu miasta Suwałk,
- środki zewnętrzne,
- środki pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne organizacji pozarządowych i innych podmiotów, w tym partnerów biznesowych.

Finansowanie zadań realizowanych przez miasto Suwałki objętych Programem ukierunkowane będzie wysokością środków finansowych przewidzianych w każdym roku budżetowym.

X. KOORDYNACJA, MONITORING I EWALUACJA REALIZACJI PROGRAMU

Koordinacja, monitoring nad realizacją zadań w ramach Programu prowadzona będzie przez powołany zespół ds. monitoringu i ewaluacji *Programu Działań na Rzecz Seniorów na lata 2016-2020 w Mieście Suwałki*. Zespół powołany będzie zarządzeniem Prezydenta Miasta Suwałk i funkcjonować będzie we współpracy z Suwalską Radą Seniorów.

W trakcie realizacji Programu zostanie przeprowadzona wewnętrzna ewaluacja, która zbada jego oddziaływanie w cyklu dwuletnim. Ewaluacja ta kończyć się będzie opracowaniem sprawozdań z realizacji Programu za lata 2016-2017, 2018-2019, 2019-2020, które następnie przedkładane będą Prezydentowi Miasta Suwałk.

Ewaluacja końcowa zostanie przeprowadzona po zakończeniu realizacji Programu. Dostarczy ona danych do zbadania oddziaływań i jego efektów.